

Iz delavskega sveta. Položaj v Michiganu.

Governor Ferris je odpoklical oddelek državne milice iz Calumeta in okolice.

PREDSTRAŽE STAVKARJEV.

V Minot, N. Dak., so zaprli več organizatorjev zveze I. W. W. radi ščuvanja k stavki.

Calumet, Mich., 11. avgusta. — Po naročilu guvernerja Ferrisa se je odpravilo danes popoldne 1000 mož državne milice zopet domov; med temi se nahajajo tudi baterija A in B; sedaj je konsigniranih po raznih stavkarskih naselbinah in mestih gorečega michiganskega poluotoka še 1500 milicarjev. Ker se je pa bati zopetnih spopadov med stavkarji in stavkokazi, je zapretil okrajni šerif 1000 posebnih ali privatnih policistov. Ti bodo oboroženi stražili v prvi vrsti one rudnike, za katere namerava družba najeti stavkokaze. V tem pogledu so tudi stavkarji zelo previdni, ker so nastavili okoli Calumet, Hecla in Quincy rudnikov več predstraž in svoje vrste. Govorilo se je namreč danes po mestu, da namerava rudarska družba že jutri pričeti zopet z delom. Stavkarji so se držali danes povsem mirno, ko je nekaj mož pričelo z delom pri sešalkah.

Vsled vode povzročena škoda po raznih bakrnenih rudnikih je zelo velika; družba se boji namreč v prvi vrsti, da bi se rudniki ali posamezni rovi ne vdrli, kar bi povzročilo za zopetno obratovanje mnogo ovir.

Minot, N. Dak., 11. avgusta. — Ker se je približal v tujakšnjem okraju zopetni čas žetve, so razni farmerji zelo zaposleni. Najhujše jim je, da morajo letos plačevati dminarjem ali poljskim delavcem po \$3 dnevno poleg hrane in stanovanja in se pri tem plačah vladne da ponekod pomanjkanje delavskih moči. To priliko je pa uporabila znana zveza "Industrial Workers of the World" (I. W. W.) in je poslala semkaj več organizatorjev, ki ščuvajo poljske delavce k vstaji. Prigovarjajo jim, naj zahtevajo od gospodarjev še več plače.

Danes je prišlo vsled te agitacije v našem mestu do resnih nemirov. Okrajna jecha je že natlačeno polna, ker je policija aretirala 71 oseb. Aretiranci so po večini organizatorji in člani zveze I. W. W. Veliko senzacijo je pri tem povzročila tudi aretacija socialističnega mestnega cestnega komisarja Dewey Gormana, dalje bivšega predsednika mestne komisije Art Lesseurja in socialističnega časnikarja M. T. Thompsona.

Ko so hoteli prirediti socialisti protestno paradjo, je metalo ljudstvo vanje gnjila jajca; najbolj je pa bilo občinstvo ogorčeno, ker so razni govorniki zveze I. W. W. žalili ameriško zastavo. Bati se je sedaj, da ne bi vdrlo razjarjeno ljudstvo v okrajno jecho; organizatorje zveze I. W. W. bodo pa vse izgnali iz mesta.

Krasni in brzi parnik
(Avstro-Amerikan proge)
Kaiser Franz Josef I.
odpluje v sredo dne 3. septembra
večja do Trsta samo 13 dni.
do Trsta ali Reke - - \$37.00
Cena voznih listov: do Ljubljane - - \$38.18
do Zagreba - - \$38.08
Za posebne kabine (oddelek med II. in III. razredom) stane vožnja samo \$4.00 več za odrasle, za otroke polovica. Ta oddelek posebno rušinarjem priporočamo.
Vožnje listke je dobiti pri FR. SAKSER, 62 Cortlandt St., New York.

Predsednik Wilson in mehiško vprašanje.

Boji se, da obstaja organizirana družba, ki sistematično ščuva na vojno.

LIND V MEHIKI.

Dospel je v glavno mesto brez zaprek in Huerta je storil vse, da prepreči izgrede.

Washington, D. C., 11. avg. — Predsednik Wilson je danes čisto odkrito izrazil svoje mnenje, da mora obstajati organizirana banda, koje namen je, izzvati vojno med Združenimi državami in Mehiko. Predsednik ne smatra te družbe za zelo razsežno, vendar pa dosti močno, da dela vladi resne nepravilke. Opozoril je v prvi vrsti na napačno poročila v gotovih časopisih ter rekel, da je popolnoma mnenja senatorja Williamsa, ki je v nekem govoru v soboto izjavil, da mora obstajati organizirana družba, ki sili na vojno med obema državama.

Državni departmanj ni dobil danes nikakega poročila od posebnega odposlanca, Johna Lindu ter je podal sledečo izjavo:

"Ameriški poslovedja v Mejico Ciudad je poročal državnemu departmanju, da sta dospela gubern Lind in soproga v nedeljo brez vsake nepravilke v Mejico Ciudad. Na postaji se niso vršile nikake demonstracije in vlada je odredila obširne odredbe, da prepreči eventuelne nemire. Ker je poslanik šel pred kratkim odpoval, je poslanistvo le napol opremilo ter se je moral Lind nastaniti v nekem hotelu."

Mornariški tajnik Daniels je odposlal danes križarko "Nashville" v mehiško vodovje, da pomaga pri transportu ubežnikov iz Mehike. Križarko "Tacoma" pa se je ukazalo, naj se obrne proti jugu.

Daniels je izjavil, da je odredil vsled poročila admirala Fletcherja, poveljnika atlantskega brodogojstva, ki se nahaja na krovu vojne ladje "Louisiana" pri Vera Cruz. Admiral je povdarjal, da je voda v mnogih mehiških pristaniščih tako plitva, da ne morejo vojni ladje v dotična pristanišča. "Louisiana" se je morala zadržati šest milj izvan pristanišča Vera Cruz. Vsled tega pa pridejo tudi težko na krov Amerikanci, ki so potrebni varstva.

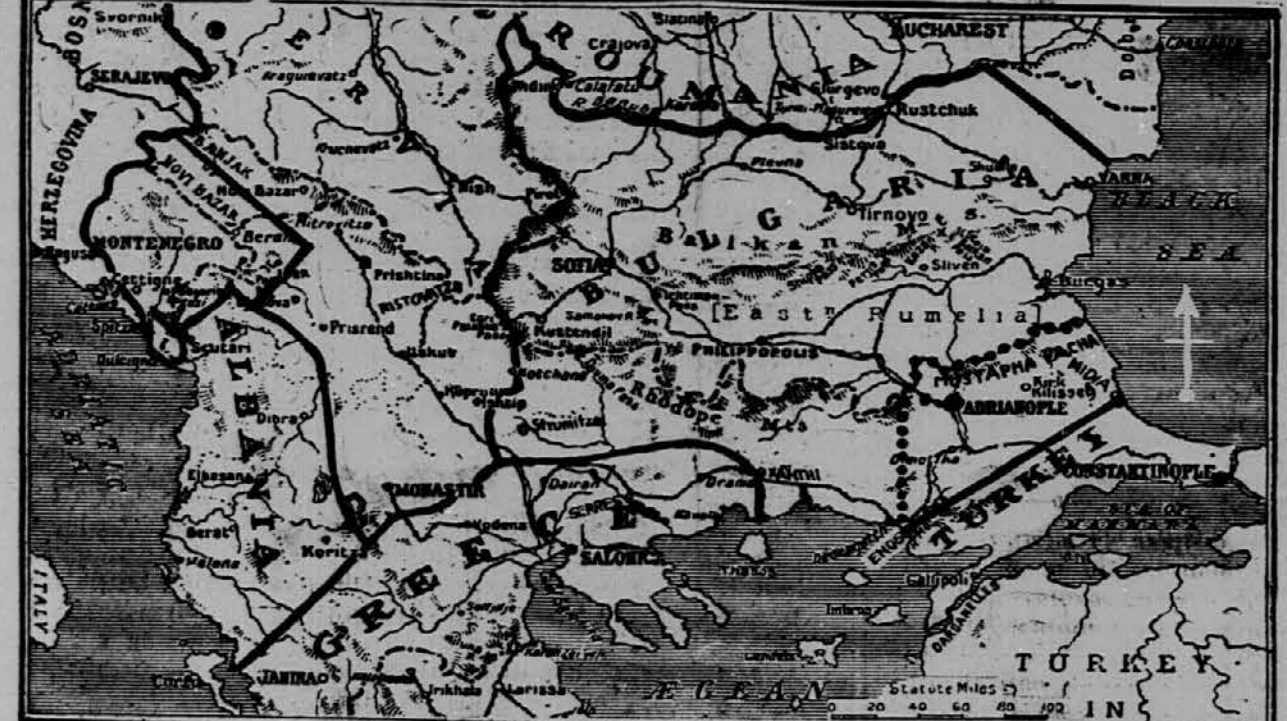
Dosedaj ni bilo "Louisian" še treba prevesti ameriške ubežnike iz Mehike v ameriška pristanišča, vendar pa je na njenem krovu precej oseb, ki čakajo odhoda katkega ameriškega parnika.

Admiral Fletcher je tudi sporočil, da niso ameriški državljani v Ciudad del Carmen v nikaki nevarnosti.

Gobavec Hartman.

St. Louis, Mo., 10. avgusta. — Gobavec Geo. O. Hartman, ki je v petek zjutraj pobegnil iz bolnišnice, je prišel danes k mestnemu zdravniku. Rekel je, da je nameraval iti v Peorio, Ill., toda tovariši so mu odsvetovali. Poslali so ga takoj v kvarantensko postajo.

NOVI POSESTNI POLOŽAJ BALKANSKIH DRŽAV.



OLD BOUNDARIES — NEW BOUNDARIES — CLAIMED BY TURKEY
Certe s črtami in pikami kažejo staro mejo balkanskih držav debele črte novo mejo in črta iz samih pik na desni strani slike kaže mejno črto kakor jo zahteva sedaj Turčija.

Z Ellis Islanda.

21 letna krasotica in naselniški modrijani. Razloček med krstnim in rojstnim listom.

Včeraj je dospela sem na krovu parnika "George Washington" 21 letna krasotica Elizabeta Bartosch in se hotela podati k svojem svaku Matiji Pollaku v Iselin, Pa. Ker je dekle slučajno v blagoslovljenem stanu, so jo uradniki pridržali in jo začeli zasliševati. Dognalo se je, da je bila rojena Elizabeta v Dawson, Pa., nakar je odpovala, ko je bila stara sedem let nazaj v staro domovino. Zahtevali so od nje dokumente, a revica nima drugega kot krstni list. To pa gospodov ne zadostuje. Za dejstvo, da je človek v resnici prišel na svet, oziroma da je prišel na svet v Ameriki, zahtevajo kot dokaz rojstni in ne krstni list. Uboga Evica, ki je predčasno poskusila sad spoznanja, si ne ve pomagati. Ves jok in zatejanje je bilo zastoj. — Rjostni list ali deportacija zaradi nemarnosti se glasi solomonska obsodba naselniških modrijanov.

Zanj se je zavzela ogrska družba, katera bo poskušala dokazati, da je krasotica res Amerikanka, karavno ima samo krstni list.

Kitajski ustaši.

Severne čete korakajo neovirano proti Nanchangu. Peking — cilj ustašev. 25,000 mož.

Kinkiang, Kina, 11. avgusta. — Severna vladna armada se precej hitro pomika proti Nanchangu. Dosedaj ji ustaši niso delali še nobenih neprilik.

Hankow, Kina, 11. avgusta. — Kakih 25,000 ustašev iz provinc Hunan je včeraj zapustilo Yohon. Naprej nameravajo zasesti Hankow, potem pa prodreti do Pekina. Iz Hankowa je odplula zopet, ena transportna ladja vladnega vojaštva, katero se bo priključilo drugim četam in skupno z njimi udarilo na ustaše, ki se pripravljajo v provinci Hupeh na boj. Vsakdo je prepričan, da bo zmagovala severna armada, ker se ustaše čete sestoje večinoma iz neizolanih vojakov.

Tokio, Japonsko, 11. avgusta. — Japonska vlada je v precejšnji zadregi, ker sta prišla v Tokio inognito dr. Sun Yat Sen in general Huang Sing. Najprej so ju hoteli deportirati nazaj na Kitajsko, kar bi pa pomenilo za oba gotovo smrt. Sliši se, da se misli podati dr. Sun Yat Sen v Združene države. Tukaj upa dobiti dovolj denarnih sredstev, da bo zamogel nadaljevati začeto kampanjo proti sedanjemu provizoričnemu predsedniku Yuan Shi Kaju.

Grozen umor v New Yorku

Policija je izvedela o nedeljskem umoru neke ženske zelo važne podatke. Slovakinja žrtev?

Včeraj smo poročili, da je našel neki mornar v Dykmanovem gozdu blizu Inwooda, v New Yorku mrtvo truplo neke nepoznane mlade ženske. Newyorški policijski komisar je določil takoj več spretnih detektivov, da bi preiskali ta senzacijni umor, ali da bi prišli na sled morilcu in da bi dognali identiteto žrtve.

Včeraj sta se mudili v Harlem mrtvašnici dve ženski, ki so trdno prepričani, da je najdeno truplo gđ. Ana Copek, rodom Slovakinje, ki je delala v Bronxu v neki tovarni. Spoznali sta jo po obleki in tudi po obrazu. Ana Copek je prišla v Ameriko šele pred 5 meseci, stanovala je pa na 212. cesti v New Yorku, komaj 2 milj oddaljeno od onega gozda, kjer se je izvršil umor.

Po zadržilu neke priče, je šla Ana Copek minulo nedeljo z nekim fantom na izprehod. Zvečer proti 7. uri je šel dotičnik ženski jok prav blizu onega mesta, kjer so našli kasneje umorjeno truplo mlade Slovakinje; iz tega se lahko sodi, da jo je umoril njen ljubimec. Nedaleč od mesta, kjer se je izvršil zločin so našli tudi okrvavljen oster nož, kupljen oziroma izdelan na Nemškem, in prazno steklenico zdravil, kupljenih v Milanu na Laškem. Umorjena Ana Copek je imela v svoji pesti nekaj moških las, kar bo policiji pri iskanju morilca dosti pripomoglo.

Japnska vojna ladja je izgubila torpeda.

London, Anglija, 11. avgusta. — Japonska je v velikih skrbih, da bi prišla ena njenih največjih mornariških skrivnosti v roke tekmujoče velesile. Vojna ladja "Kongo" je namreč na vožnji ob irski obali izgubila en torpeda. Japonska je vlada razpisala nagrado \$1000 onemu, ki vrne torpeda. Ta svota presega petkrat ono, katero razpiše angleška vlada v takem slučaju. Kakor poroča list "Pall Mall Gazette" je konstrukcija tega torpeda nekaj res posebnega ter je ostala dosedaj popolnoma skrivnostna. Torpedo goni stroj, katerega spravi v tek generator s komprimiranim vročim zrakom. Visoka nagrada je napotila veliko ribičev, da iščejo sedaj torpeda.

Bral 18,000krat sv. mašo.

Lafayette, Ind., 10. avgusta. — Župnik tukajšnje katoliške Marijine cerkve Rev. John R. Dinnen je obhajal danes 44. letnico svojega mašništva. Sivolas župnik je bral po zadržilu med tem časom že približno 18,000krat sv. mašo.

Ujeti revolucionarji.

General Castro, sorodnik prejšnjega predsednika, v zaporu. Država Tachira zopet mirna.

Caracas, Venezuela, 11. avgusta. — Danes je bilo izdano tukaj uradno poročilo, da so vjeli po naročilu generalov Coregosa, Sayera in Bustamente generala Torresa Castra, sorodnika prejšnjega predsednika Castra. Vjelo so ga vladne čete. Ravnotako se nahajajo v ječi veliko število Castrovih lastnikov, ki so po ponesrečenem napadu na vladne čete v mestu Maricao zbežali v gore.

Iz Caracasa je dospela vladno vojaštvo pod poveljstvom predsednika Yuan Vincente Gomeza v Maracay. Ameriška križarka "Des Moines" se je usidrala danes popoldan ob tretji uri v pristanišču La Guaira.

Caracaški knezoškof, Monsig. Yuan Bantista Castro, je izdal pateriški list, v katerem poziva varnike, da naj prosijo Boga za mir.

Caracas, Venezuela, 11. avgusta. — Uradno poročilo pravi, da je vojaštvo pod generaloma Matito in Marquezom pregnalo revolucionarne bande iz države Tachira. Voditelji ustašev so se umaknili v republiko Colombia. Nadalje se poroča, da bodo vladne čete v Tachiri odpuščene.

Čuden pogreb.

Pri pogrebu pokojnega predsednika Haiti so streljali vojaki v krsto.

Senzacijen opis dogodkov, ki so se završili ob priliki pokojnega predsednika republike Haiti, Tancrede Avguste, je podal včeraj inženir Marfield Kemp, ki je bil nastavljen pri narodni železnici na Haiti ter se je sedaj vrnil v New York.

Generalna stavka po celi Italiji.

Italijanski sindikalisti in socialisti se izdali skupen manifest na delavstvo.

POVSOD VOJAŠTVO.

Oster nastop proti stavkarjem v Milanu je razburil delavstvo cele dežele.

Milan, Italija, 11. avgusta. — V manifestu, katerega so proklamirali danes sindikalisti in socialistične delavske organizacije, je bila napovedana generalna stavka po celi Italiji.

Manifest pozivlja vse organizacije, naj takoj zavzamejo stališče ter neizprosno izvedejo stavko. Nekateri organizatorji stavke so izjavili: "Ne bomo sledili vzgledu Amerike, kjer so trajale gotove stavke do osemnajst mesecev, ker so dobili stavkarji plače od delavskih organizacij. Vse take stavke so pa končale z moralnim in finančnim polomom. Tukajšnji stavkarji pa ne zahtevajo le finančnega izboljšanja, temveč bodo skušali tudi odstraniti sedanjo podlago kapitalistične oligarhije. (Skušali bodo potom revolucije s silo odstraniti sedanji družbeni red.) Stavka mora biti neke vrste nacionalen potres, ki bo razrušil sedanjo, na izkoriščenje delavstva slonečo družbeno organizacijo."

Stavkarji in vojaštvo je skušalo danes prekaniti drug drugega. Vsako gručo stavkarjev je vojaštvo napadlo ter razkropilo. Nasprotno pa tudi stavkarji niso bili mirni ter so sprejeli vojake s kamenjem, pojoč revolucionarne pesmi.

Vsled velikega napora vojaštva in policije je bilo mogoče, da so danes vozile pocestne kare na različne dele mesta.

V Chiaravalli, kakke tri milje od Milana, se je vlegel neki stavkar počez čez tratičnice v trenutku, ko se je bližal neki osebi v vlak. Strojvođa je še pravočasno ustavil vlak, nakar se je stavkar dvignil ter pozval osobe vlaka, naj se pridruži stavki. Načelnik bližnje postaje je prijel moža, a tovariši slednjega so se potegnili zanj ter pričeli udrihati po uradniku. Na lice mesta dospeli oddelek karabinierjev je aretirav vse stavkarje, ki so se bili udeležili pretepa.

Sem došla poročila iz Rima, Pize in drugih krajev pravijo, da so se delavci le v malem številu odzvali vabilu na generalno stavko, dočim je situacija v Lombardiji taka, da je že postala politične važnosti.

Rim, Italija, 11. avgusta. — Tukajšnje oblasti imajo pripravljeno vojaštvo, da zamore v kralj karšnekoli nemire, ki bi se pojavili v zvezi z napovedano splošno stavko. Odrejeno je bilo tudi vse potrebno, da se zavaruje Kvirinal (kraljevo palačo) in Vatikan.

Vsled napovedi generalne stavke po celi Italiji so mogle tukaj iziti le prve izdaje večernih listov. V mestu ni prišlo do nikakih nemirov ter so oblasti mnenja, da ne bo stavka trajala dalj kot 24 ur.

Zaporna kazen za ameriškega morilca.

Sousel, Koreja, 11. avgusta. — Danes je bil tukaj obsojen na 18 mesecev ječe ameriški manager zlatih min v Un-San, v severni Koreji, Mason. Ustrelil je bil nekega kitajskega rudarja ter je bil spoznan krivim ubojem. Rudar se je bil baje pregrešil v odstopnosti starišev nad dvajsetletno hčerko Masona. V svojem zagovoru se je skliceval na "ne-pisano postavo", a ni dosegel tem nikakega uspeha. Proti razsodbi je bila uložena ničnostna pritožba. V rovu je zaposlenih 65 ameriških ter veliko število kitajskih in japonskih rudarjev.

Avstro-Ogrska v hudih škripcih.

Zunanji minister Berchtold bo šel. Njegov naslednik. Načrti za novo balkansko zvezo.

PROKLAMACIJA.

"Vaši otroci naj skončajo započeto delo!" — Visoka Porta ne da Drinopolja.

Dunaj, Avstrija, 11. avgusta. — Dosedaj se še ni nič izvedelo, o čem se je posvetoval zunanji minister grof Berchtold z avstrijskim cesarjem v Islu. Skrajnogo to sta govorila kakšno stališče naj zavzame Avstrija, da se prepreči nevarnost nove vojne, katera preti izbruhniti na Balkanu.

Avstrija je v veliki stiski, ker zahteva od nje Bolgarska revizijo v Bukareštu podpisane mirovne pogodbe. Rusija podpira bolgarsko zahtevo, svedea z namenom, da bi spravila Avstrijo v past. Če se začne baviti z revizijo pogodbe, si nakoplje znova sovražstvo Srbije in Rumunije, če pa ne, izgubi še zadnjega prijatelja (Bolgarska), ki ga ima sedaj na Balkanu. Posledica prvega in drugega je najbrže izbruh nove vojne. Kako naj se reši ta zadeva, ni nikomur znano.

Grof Berchtold bo odstopil. Njegov naslednik bo sedanji poslanik v Bukareštu princ Fuerstenberg, katerega zelo protičira šef generalnega štaba Conrad pl. Hoetzendorff.

Bukarešt, Rumunsko, 11. avgusta. — Tukajšnji oficijelni krogi so prepričani, da je včeraj sklenjena mirovna pogodba samo provizorična. Bolgarska bo takoj začela z novo vojno, kakor hitro si malo pomore. Srbija, Grška in Srnagora bodo sklenile novo balkansko zvezo, kateri se bo priključila tudi Rumunija.

Sofija, Bolgarsko, 11. avgusta. — Bolgarski kralj Ferdinand je izdal danes na svojo armado paterično proklamacijo. V prvi vrsti se zahvaljuje četam za hrabrost v vojni z "izdajalskimi zavezniki" in pristavlja, da bi vojaštvo gotovo zmagnalo, "če bi zadnji čas ne nastopilo toliko političnih zapletljivajev."

Proklamacija se končuje z besedami: "Ker smo bili od vseh strani pritiskani in ker se naša dežela ne more ustavljati petim močnim sedem, smo bili prisiljeni podpisati mirovno pogodbo v Bukareštu. Do skrajnosti utrujeni in izmučeni, nikakor pa ne premagani, moramo svoje zmagovalne zastave zopet zviti in čakati na boljše dni. Pripravljajte vašim otrokom in otrok otrokom o junaštvu bolgarske armade in pripravljajte jih, da bodo enkrat oni skončali slavno delo, katerega ste vi započeli!"

Bukarešt, Rumunsko, 11. avgusta. — Ruski car Nikolaj je brzojavno čestital kralju Karolu. — Du se je vse tako dobro končalo pravi brezovjaka — je v prvi vrsti zasluga Rumunske.

London, Anglija, 11. avgusta. — Turčija noče izročiti Tracije in Drinopolja Bolgarski nazaj. Iz Carigrada je prišlo poročilo, da je danes Visoka Porta odgovorila na poslaniško noto. Osvojenega ozemlja ne more baje radežnega vrniti, ker so uganjali Bolgari po Makedoniji nečloveške grozovitosti. Londonske mirovne pogodbe niso prekršili Turki ampak prejšnji zavezniki.

Zopet na prostem.

Lima, Peru, 10. avgusta. — Danes so izpustili iz zapore prejšnjega peruškega predsednika Augusta B. Legnia. Izjavil se je, da bo iz zdravstvenih ozirov odpoval v Evropo. Šeora Legnia in njegovega sina so aretirali 25. julija, ker je bilo iz njegove hiše oddanih več strelkov, ki so usmrtili dva moža, šest oseb pa težko ranili.

LIRA
10 CIGARETTES 5¢
FOR



**NI JIM TREBA DOKAZOV
GOVORE SAMI ZA SE.**

Vspreh po zaslugi.

Vatikan in Italija.

Meseca oktobra letošnjega leta bodo na Italijanskem splošne volitve v parlament. Te volitve za služijo posebno zanimanje, ker vse kaže, da se jih bodo vseskozi udeležili tudi tisti katoličani, ki so se doslej pokorni papeževi prepovedi vdrževali. Ni sicer misliti na to, da bi papež to prepoved preklical in razveljavil, a sodi se, da je pod roko že dovolil, da se njegovi pristaši udeležijo volitev. To je velikega pomena. Papeška prepoved, da se cerkvi pokorni katoličani ne smejo udeleževati volitev, je bila izdana kot protest zoper pravni obstanek italijanskega kraljevstva. Cerkev stoji na stališču, a je bilo papežu njegovo posvetno gospodarstvo ugrajeno, in zato ne priznati pravnega obstanka Italije. Pri tem bi cerkev tudi ostala vsaj v teoriji, dočim je v praksi že v mnogih oziroma odnehal. Tudi prepovedana udeležba pri volitvah se ni nikdar natančno izvrševala in so katoličani že pri prejšnjih volitvah marsikdaj odločevali, vendar se je ta prepoved vsaj formalno vdrževala. Zdaj pričakujejo v Italiji, da bo ta prepoved, četudi ne preklicana pa dejansko raveljavljena in s tem stopi posvetno v zadnji stadij.

Svoje dni je bila Italija raztrgana in razkosana na celo vrsto malih držav, Cesar Napoleon je bil mnenja, da je italijanski polotok dosti predolg za svojo površino in je s to sumarično sodbo histrončno označil razliko v tendenci ter interesih med posamičnimi italijanskimi pokrajinami. Ko je bilo l. 1860. devet malih italijanskih držav (izvzemi Romagno in Venecija) združenih s Piemontom, je to prvo in najresnejše vprašanje, katero mesto naj postane stolno mesto mladega italijanskega kraljevstva. Državnikom je to vprašanje delalo mnogo glavbice in občinstvo se je zaradi njega močno razburjalo. Prebivalstvo južne in srednje Italije je bilo zelo nevoljno, da je imela vlada svoje sedež v daljnem Turinu. Tudi se je spodbudilo nad Turinom zaradi tega, ker je povsem po pravici trdilo, da Piemont omenjenih malih držav ni zavajal in anektiral, nego je bila ustanovljena povse nova država in sicer s sodelovanjem vseh Italijanov. Katero mesto naj bi torej postalo stolno mesto? Vsi pogledi so bili obrnjeni na Rim, a uresničiti se to ni dalo, kajti papež je ostal neizprosen na svojem stališču "non possumus" in Napoleon III. je to stališče podpiral s svojim osebnim "jamais". Masino d'Azeglio, duhoviti minister in pisatelj, je prvi opozoril na Florenco in l. 1864. je bila Florenca proglašena za stolno mesto.

Misel je bila dobra, a vseh ni zadovoljila. Piemontezci se niso mogli sprijazniti z mislijo, da Turin ni več stolno mesto, in njim so se pridružili južni Italijani, ki so hoteli imeti središče države bolj na jugu in pa tisti vročerkvni rodoljubi, ki so hoteli na vsak način imeti Rim za stolno mesto in ki so imeli veliko večino naroda na svoji strani.

Za Rim so torej bili: sklep parlamenta, ki se je l. 1861. na predlog grofa Cavourja izrekel, da bodi Rim stolno mesto Italije; volja Garibaldija in vseh njegovih pristašev; javno mnenje v deželi; slava Rima, pred katero se je morala ukloniti ljubosumnost drugih velikih italijanskih mest; centralna lega Rima sredi polotoka in pa spoznanje, da postane Italija res združena šele tedaj, ko bo obsegala tudi papežovo državo in bo kralj stal v Rimu kot edini posvetni vladar celega italijanskega ozemlja.

L. 1864. je italijanska vlada obljubila francoskemu cesarju, da ne bo pustila ne četašev, ki bi jih utegnil organizirati Garibaldi, ali drugi, ne regularnih vojakov papeževu oženje. Ob sebi se je smelo, da bo imel ta odgovor, kajti, kakor je imajo na svoji strani večne čase" sklenjene

pogodbe. Italija je bila vsled te pogodbe prisiljena čakati, da se ponudi prilika, jo prelomiti. Čakati ni bilo dolgo.

Nemško-francoska vojska je prisilila cesarja Napoleona, da je papeža prepustil svoji usodi. Čim se je podrla francosko cesarstvo, je bila dana prilika zavzeti Rim in dovršiti zedinjenje Italije.

Na čelu italijanskega ministrstva je takrat stal neodločni, vedno omahujoči Lanza. Ministrstvo je dolgo ugibalo, kaj storiti, naposled se je izkazalo, da sta bila samo dva ministra brezpogojno in na vsako nevarnost za okupacijo Rima, drugi so zahtevali, da je treba prej izposlovati privoljenje Avstrije in Prusije. Šele ko sta se Avstrija in Prusija izrekli za zavzetje Rima, se je ministrstvo odločilo.

Vlada je poslala 50.000 mož, da zavzamejo Rim. To je bilo dosti preveč, zakaj vsa papeževa armada je štela le kakih 10.000 mož in ne ravno dobrih vojakov. Italijanska vlada je hotela s svojo veliko armado pač moralno vplivati na nasprotnike in jim pokazati takoj pri nastopu, da je vsak odpor nemogoč.

Po sklepih italijanske vlade bi armada ne smela zasesti takozvanega "Leonovega mesta" "Citta Leonina" — današnji Trastevere — to se pravi, papežu naj bi ostal ves desni breg reke Tibere in vatičanski griči. Ko je prišel general Cadorna s italijansko armado pred Rim, je poslal posebnega parlamentarca do zapovednika papeževе armade generala Kanzerja s pozivom, naj se uda.

General Kanzer je poziv odklonil. Seveda dogovorno s papežem Pijem IX. je do zadnjega trenutka pričakoval, da bo kakak tuja sila zanj intervenirala, zlasti je računal na Avstrijo. Na zmago svoje armade ni računal, a zaukazal je bil pasiven odpor v namen, da se konstatira, da je italijanska armada s silo zavzela Rim.

Dne 20. septembra 1864. so Italijani zavzeli Rim. Boj je bil res le navidezen. Italijanska armada je imela 25 mrtvih in 110 ranjenec, papeževa armada 16 mrtvih in 58 ranjenec. Komaj je bila zavzeta "Porta Pia" je že general Kanzer ponudil kapitulacijo. Dogovorjeno je bilo, da italijanska armada ne sme zasesti Leonovega mesta. Toda ravno v tem tist Vatikana ležečem delu je nastal punt proti papeževemu gospodarstvu, papeževa policija ni mogla napraviti miru in dne 22. septembra je kardinal Antonelli, papežev državni tajnik, sam prosil, naj italijanski vojaki zasedejo tudi Leonovo mesto. Dne 2. oktobra je ljudsko glasovanje odobrilo, da je italijansko kraljevstvo anektiralo Rim. S tem je bilo konec papeve posvetni državi.

V znak protesta se je papež zaprl v Vatikan. Italijanskega kraljevstva in okupacije ni pripoznal. Italijanska vlada bi bila lahko odbila klin s klinom. Lahko bi se bila postavila na stališče, da zanj Vatikan ne eksistira. Toda na vladi so bili liberalci, ki so se zvesto držali Cavourjevega nauka: "V svobodni državi svobodna cerkev". Dne 13. maja 1871. so v parlamentu sklenili garancijski zakon, s katerim so papežu priznali privilegije, kakršnih ni imela nobena religiozna institucija.

Papežu Piju IX. je bil konklave določil duhovno in posvetno gospodarstvo in naravno je, da se ni mogel sprijazniti z mislijo, zapustiti svojemu nasledniku samo duhovsko gospodarstvo. Še za življenja papeža Pija IX. so tekla med Vatikanom in dunajsko vlado pogajanja, da bi se prihodnji konklave vršil na Ogrskem. Nuncij Nardi je o tej stvari posredoval pri cesarju in pri grofu Andrassyju, a opravič ni ničesar. Dunajska vlada je rekla, da ne mara nepotrebnih preprirov z Italijo. No, po smrti Pija IX. se je vršil konklave v Rimu in italijanska vlada ga ni čisto nič motila. Splošno se je takrat mislilo, da se bo dal novi papež kronati v baziliki sv. Petra in da zapusti Vatikan.

Menda je Leon XIII. sam imel ta namen, toda intrasigntni kardinali so mu to onemogočili. Dejansko se razmerje med Vatikanom in med Italijo pod Leonom XIII. ni spremenila — a postalo je manj napeto. Vse evropske države so priznale okupacijo Rima že prej. Avstrija in Nemčija pa sta s trozvezno pogodbo Italiji garantirali posest Rima in s tem je Vatikan izgubil zadnje upanje, da s pomočjo take tuje sile spravi Rim zopet pod papeško oblast.

Tudi papež Leon XIII. je potrdil tisti "non expedit", s katerim je bil njegov prednik prepovedal katoličanom udeležbo pri političnih volitvah, toda ta prepoved je praktično izgubila že tedaj precej veljave. Duhovniki so se je še nekako držali, laiki pa se za njo niso dosti menili. Volitev leta 1855. se je udeležilo 59 odst. vseh volitev, volitev leta 1882. po 55 odst., od tedaj raste udeležba pri volitvah čedalje bolj in tudi duhovniki se vzlic papeževi prepovedi volitev udeležujejo.

Italijanska vlada je res liberalna in pusti klerikalce agitirati kolikor hočejo. Uspehi te agitacije pa so malenkostni. V celi Italiji je ni stranic, ki bi resno mislila na obnovev papeževе posvetne vlade in nikjer nima papeštvo tako mali prijatelj, kakor ravno v Rimu.

Sedanj papež menda uvideva, da je obnovev papeške države utopijska. Med Vatikanom in Italijo vlada formalno in navidežno sicer še vedno tisto razmerje, kakor prej, a starega nasprotja ni več, četudi bi ga nekateri kardinali radi razvneli in razpihali. Ko je šla italijanska armada v Tripolitano se je najbolje pokazalo, kako ginevajo aspiracije Vatikana na posvetno državo z Rimom. Ta prizadevanja so v zadnjem stadiju. Vse kaže, da se bodo duhovniki udeležili letošnjih splošnih volitev v parlament in da jim to Vatikan ne le ne bo branil, nego jim to pod roko še priporoči.

Preveč bi bilo rečeno, če bi kdo trdil, da se bliža formalno in oficijelno sprijaznjenje med Vatikanom in Italijo in da zapusti papež Vatikan, a staro nasprotje Vatikana proti Italiji hira in je že v zadnjem stadiju.

Vojskovodja in glavni stan.

Moderna vojna slika.

Velikanske vojaške množice modernih vojsk in že skoro kot pravljica se glaseče prometne in obsevalne možnosti so morale samempehi dovesti do popolnega preustroja v načinu operacijskega vodstva. Minuli so časi, ko je mogel generalissimus visoko na konju, obdan s svojim štabom, z razglednega griča pregledati in voditi besnečo bitko in, kadar se je nagibala vojna sreča na sovražnikovo stran, sam peljati z visokopovzdignjeno zastavo zadnje polke v boj. Izginila je pozicija bojnih poljan, umaknila se je suhoparni tehniki časa.

Tudi manevrska slika s svojim daleč spredaj, če le moge v poziciji artiljerije etabliranim glavnim stanom se ne strinja z vojno sliko, kajti tak glavni stan nadzira in preizkuša obe stranki, da more presoditi vrednost vodstva in izvežbanost čet. Saj traja manevrski boj le malo dni, manevrska bitka le par ur. Drugače je v resnem boju, če se vojskujejo po več dni milijonske čete v več milj dolgi fronti!

Današnji vojskovodja je oddaljen od bojnega besnenja, oddaljen od živce pretresujočih vplivov bojnega polja in smrdu krvi ter glušicega gromenja topov. Življenje in zanesljivost, živavost in fizična vztrajnost vojaka, čegar genij odločuje usodo države, so predragocene dobrine, ki se ne smejo postavljati v nevarnost.

Glavni stan je velika, sama zase, obstoječa skupščina več sto ljudi, ima različne parniške oddelke, lasten tren in lastno kuhinjo — ne vselej najslabše! Na pohodu ali na česti zavzema glavni stan nad en kilometer velik prostor. Tu je predvsem šef generalnega štaba, desna roka vojskovodje, — in če je slednji kronana glava, kakor je bilo zdaj pri nekaterih balkanskih armadah — prav "Spiritus rector" (vodilni duh). Potem pride "operacijski oddelek", sestavljen iz najizbranejših častnikov generalnega štaba, ki tehniško izdelata načrte vojskovodje po navodilih svojega štabnega šefa v "dispozicije" in

"instrukcije". Dalje ima glavni stan posamezne oddelke, razne bojne pisarnice, poročevalsko pisarno, sanitetno osebje, brzojavne, telefonske in zrakoplovne oddelke, vojno pošto, ravnateljstvo, inozemske atašeje, časnikarske poročevalce, prostovoljne motoriste in avtomobiliste, bojno kuhinjo in prtljago, množico ljudi, konj in vozov.

Bojna fronta moderne vojske 400.000 mož zavzema daljavo okroglo 80 km, ki odgovarja približno razdaljo Ljubljana—Dolje. Komaj desetino te razdalje bi mogel vojskovodja osebno pregledati. Pa saj mu ni potreba. Ure daleč nekako za sredino bojne fronte postavi svoj glavni stan, ki ga iščejo le štabne čete, en pehotni polk in en eskadron pred nepričakovanim presenečenjem od strani sovražnih konjeniških čet.

Na prostem dvorišču, na odprtem skednju, ob lepem vremenu i pod milim nebom se razgrnejo po velikih mizah zemljevidi bojnega polja. Majhne, raznobarvne kovinske ploščice predočujejo lastno in (kolikor znano) sovražnikovo pozicijo po vsakokratnih došlih poročilih. Visoki drog brezzične bojne brzojavne postaje s svojo mrežo iz kovinskih žic sprejema vesti in poročila, ki se takoj sporoče štabnemu šefu. Le iz daljave se sliši zamolklo grmenje silnega streljanja.

Sto korakov v stran pa se nahaja zrakoplovni park, tu se nahaja lahko premakljiv zrakoplov, iz katerega lahko opazujejo častniki generalnega štaba v visočini 300 metrov okolice daleč naokrog in sporoče telefonično svoje zavzame. Rožljaje in topotaje prirotopotajo tovorni vozovi in motorji, prinašajo poročila, dobivajo povelja in oddrdažjo.

V zaprtem prostoru je nastanjen brzojavni oddelek, tu se stekajo brezštevilne žice; kajti glavni stan je vsvezi z vsemi kor in divizijami, z nekoliko odstranjenimi artiljeriji, z velikimi artiljerijskimi postojankami, z daleč spredaj se nahajajočimi zrakoplovnimi parki in letalnimi oddelki v varni brzojavni in telefonični zvezi. Tu se sprejemajo poročila iz bojne fronte, vsaka izprememba sovražnikove pozicije, vsak napad ali umikanje, vsak uspeh ali nezgoda se tukaj po bliskovito sporoči. Tu vidiš malo besnečih pobornikov in ordonančnih častnikov, vse je tehnika in stroj. In — sredi tega kompliciranega sistema modernih iznajdb triumfira človeški duh nad materijo, vodi vojskovodja s pomočjo tisočerihi žice bitko, ki je ne vidi, njeno besnenje komaj sliši...

Važno odkritje o Krištofu Kolumbu.

Za časa slavnega nemškega znanstvenika Aleksander Humboldta se je potegovalo 18 raznih italijanskih mest za prvenstvo in čast glede rojstnega kraja odkritelja Amerike, Krištofa Kolumba. Kasneje se je to število celo pomnožilo. Številnim zgodovinarjem se do danes res še ni posre-

čilo, da bi dognali iz popolnoma verodostojnih podatkov, je li bil Krištof Kolumb rodom Italijan ali ne? Iz njegovega življenjepisa je samo posneti, da je bil rojen v italijanskem obrežnem mestu Genovi leta 1435 ali leta 1436 in da je bil sin revnega tkalea Domenico Colombo.

Šele pred kratkem se je oglašil v javnosti zgodovinar Arribas Trull, ki trdi in dokazuje, da je bil Krištof Kolumb rojen na Španskem. Po njegovem trditvi je bil odkritelj Amerike rojen v mali španski vasici Pontevedra. Oznaceni zgodovinar je našel namreč v raznih arhivih in muzejih historične listine, datirane že z leta 1413 do 1528, kjer se dokazuje, da je živel istočasno več meščanov z imenom Columbus v onem mestecu. V teh listinah je tudi označeno, da so živel tedaj v mestecu Pontevedra tudi meščani z imenom Fontanarossa, iz koje družine izhaja mati Krištof Kolumba, Suzana Fontanarossa.

Njeni stariši so bili ribiči. V teh listinah se nadalje poroča, da so bili Kolumbovi stariši in stariši Kolumbove žene skupaj v trgovski zvezi; vse mogoče je torej, da se je poročil Krištof Kolumb s hčerko ribiča Fontanarossa.

V velikem nasprotju je pa pri tem trditev Kolumba samega, ki se je vedno priznaval Genuezem ali Italijanom. Španski zgodovinar Arribas pojasnjuje to zadevo s tem, da je Kolumb svojo domovino zatajil in se je radi tega izdajal za Genueza, ker je tedaj to mesto vsled trgovine zelo slovelo in je tudi ondi študiral. Ko se je posvetil Kolumb mornarstvu, je živel tudi v mestu Genua. Poleg tega zatrjuje označeni španski zgodovinar, da je bil Kolumb judovskega pokolenja, in sicer radi tega, ker se nahaja pri družinah prednikov Fontanarossa več judovskih krstnih imen, kakor: Abraham, Eleazar, Jakob in Benjamin. Tudi ime Kolumbove matere Suzana je hebrejskega izvira.

Iz Kolumbovega življenja dalje lahko posnamemo, da je prišel Kolumb židovskega zdravnika Levya najboljšim prijateljem; tako je bil tudi velik Kolumbov dobronik trgovec žid Louis de Santages, ki je živel v mestu Pontevedra. Krištof Kolumb se je kaj rad skliceval v svojih privatnih in drugih pismih na razne reke sv. pisma stare zaveze.

Naravno je, da je ta vest prestale zgodovinarje zelo iznenadila, ker Arribas odločno povdarja, da je bila mati Krištof Kolumba judinja.

Najbolj zanimiva je pa Arribasova trditev, da je šel iskat Kolumb v Ameriko obljubljene dežele za Jude. Najsi bude že Arribasova trditev resnična ali ne, se lahko njegovo zadnjo trditev upošteva verodostojnim, ker sili dandanes res semkaj v Ameriko vedno več in več Judov.

Velika svetovna razstava

bo leta 1915 na Dunaju. Upriporiti bo namerava nižjeavstrijsko obrtno društvo v proslavo svoje 75letne obstanke.

EDINA SLOVENSKA TVRDKA.
ZASTAVE, REGALIJE, ZNAKE, KAPE
PEČATE IN VSE POTREBSCINE
ZA DRUSTVA IN JEDNOTE!
Delo prve vrste. Cene nizke.

F. KERŽE CO.
3616 S. LAWDALE AVE., CHICAGO ILL.
SLOVENSKE CENIKE POSILJAMO ZASTONJ.

ZA SAMO 1 DOLAR DOBIVATE "GLAS NARODA" SKOZI MESECE VSAK DAN.

Ugodna prilika

za one, ki so se odločili iti na farme ter postati neodvisen.

V severnem delu Wisconsin. v okrajih Clark, Rusk, Chippewa in Price, je na prodaj mnogo tisoč akrov dobre farmarske zemlje, blizu mest, trgov, železnic in šol. Lepe ceste, čista hladna voda, zdravo podnebje; rastejo vsi oni poljski pridelki kot v stari domovini. Cene nizke (\$15 do \$20 akre) in lahki plačilni pogoji: vsakdo ima čas plačevati 5 do 8 let, po dogovoru. Kupujte naravnost od lastnikov. Oglejte si svet in prepričajte se na lastne oči o kakovosti zemlje. Kupcem se vožnja povrne. — Za nadaljna pojasnila se obrnite osebno ali pismeno na:

Louis Bewitz,
198 First Ave., Milwaukee, Wisconsin.

Velika zaloga vina in žganja.

Marija Grill
Prodaja belo vino po 70c. gallon
crno vino po 50c. " "
Drobnak 4 galone za \$11.00
Brinjevec 12 steklenic za \$12.00
4 gal. (sodček) za \$16.00
Za obilno naročbo se priporoča

MARIJA GRILL,
5308 St. Clair Ave., N. E., Cleveland, O

Phone 246.

FRANK PETKOVSEK,
javni notar — Notary Public,
718-720 Market St., WAUKEGAN, ILL.

PRODAJA (fina vina, najboljše žganje te-
isvrstne smotke — patentovana zdrava
vila)

PRODAJA vožnje listke vseh prekomor-
skih črt.
POŠILJA denar v star kraj sancešljiva
in pošteno
UPRAVLJA vse v notarski posel spada-
joča dela.

Zastopnik "GLAS NARODA", 82 Cortlandt St., New York.

FRANK SAKSER

Glavni urad:
82 Cortlandt St., New York, N. Y.

Podružnica:
6104 St. Clair Ave. N. E. Cleveland, O.

Pošilja
denarje v staro
domovino
potom c. kr. pošne hranilnice na
Dunaju; hitro in ceno.

Prodaja
parobrodne
listke
za vse prekmorske parobrodne družbe
po izvirnih cenah.

Tisoče Slovencev se vedno obrača na to staro tvrdko, a nihče
ne more tožiti o kaki izgubi.

Gen. Agents, 2 Washington Street, NEW YORK